

rustu.bozkurt@dunya.com

RÜŞTÜ BOZKURT

“Şimdi değilse ne zaman?”

Yapı, işlev, süreç, gözetim ve denetimi ciddiye almadan iyi iş yapılamayacağını bilmeliyiz. Sonuçlar yerine süreçleri öne çıkaran bilinç düzeyine erişmeden fiziki sermaye, insan kaynağı ve teknolojinin etkin ve verimli kullanamayacağımızı kavramalıyız.

Milattan önce 300'lü yıllarda yaşamış Haham Hillel'in, tarihin derinliklerinden bugüne, zamanın inanılmaz aşındırıcılığına direnen bu sözünü, hangi ruh halinde söylediğini düşündüğümde, felaketlerin ve olağanüstü olayların yaşandığı zamanlara denk düşüğünü fark ettim:

“Ben, benim için değilsem, kim benim için?”

Ben başkaları için değilsem, ben neyim?”

Şimdi değilse ne zaman?”

Kendini bilme, kendine fren koyma, başkaları ile paylaşma, dayanışma, ortak çözümler üretme insanlığın temel özelliklerinden birkaçı... Biz insanlar, biraz da başkaları için yaşayabildiğimiz zaman insanlığımız yüceliyor. Kim olduğumuzu bilme, yerimizi doğru belirleme, kendimizle baş etme, başkalarının acılarında destek olma, sevinçlerini paylaşarak büyütme çok önemli bir özelliğimiz ama özellikle olağan koşullarda bu insani özü arka planlara itme alışkanlığımız da inkâr edilemeyecek kadar yaygın.

KENDİMİZE AYNA TUTALIM

İngiltere'de tanınmış yönetim uzmanları arasında yer alan Prof. Dr. Andrew Kakabadze ile Evrim Küçük'ün yaptığı bir söyleşi Dünya gazetesinde yayımlandı. Türkiye'de çok sayıda iş insanı ile görüşme yapan Kakabadze, gözlemlerini Küçük'e şöyle anlatıyor:

“Türkiye'de insanların girişimci kabiliyeti, piyasa avantajlarından yararlanma, hızlı hareket etme, manevra kabiliyeti, fırsatların gözlenmesi noktasında gelişmiş ülkelerle kar-

şılaştırıldığında hiçbir eksiklik yok. Farklılık yapılar, süreçler, işlemler ve kontrol mekanizmaları ile şeffaflık alanında gözleniyor.”

Kakabadze'nin gözlemlerini daha da güçlendirmek için Banu Yelkovan'ın 24 Ekim 2011 günü Radikal'deki yazısında Fransız mühendisin tanıklık ettiği bir gözlemi paylaşalım: *“Sizin sorunuz ne biliyor musun? Hızlı yapmanın iyi bir şey olduğunu düşünüyorsunuz. Hızlı yapabilmek için kötü yapıyorsunuz. Oysa iyi yapmakla, kötü yapmak arasında hiçbir zaman fark yoktur. İnsanın eli nasıl alışsın öyle devam eder. Başlangıçta biraz yavaş çalışmayı göze alarak işçilerinize özenli ve dikkatli çalışmayı öğretirseniz, asıl önemli olanın iyi bir iş çıkarmak olduğunu gösterirseniz. Onların da eli iyi yapmaya alışacak ama sanırım bu kimsenin umurunda değil.”*

Dışarıdan bir bakışla bizi daha nesnel gözleyebilenlerin ulaştıkları genellemeler karşısında *“savunmacı anlayış”* öne çıkaran tutum bizim için gerekli olan yararı üretmez. Birbirinden bağımsız iki gözlemci, bizim kültürümüz, tutum ve davranışlarımız için birbirine yakın gözlemler yapıyorsa, durup onların dediklerini alıcı bir ruhla değerlendirmek, kendimize ayna tutan anlayışı öne çıkarmak doğru olan davranıştır.

ORGANİZASYON EKSİKLİĞİ

Yapı, işlev, süreç, gözetim ve denetimi ciddiye almadan iyi iş yapılamayacağını bilmeliyiz. Sonuçlar yerine süreçleri öne çıkaran bilinç düzeyine erişmeden fiziki sermaye, insan kaynağı ve teknolojiyi etkin ve verimli kullanamayacağımızı kavramalıyız. Bunun için deprem gibi büyük bir olayı nasıl yönettiğimizin önemli bir gösterge olduğunun farkına vararak değerlendirmeliyiz.

Büyük bir yıkımın ilk günlerinde yapılan değerlendirmelerde duygu dozunun fazla olacağını biliyorum. Sorun yaşayan insanların da, onlara çözümler üretmek sorumluluğu olanların da içinde buldukları koşulların ayrıntısını bilmeden, kestirme yargıları kamuoyuna iletmenin *“yanlış beklenti”* yaratma olasılığının da yüksek olduğunu farkındayım. Yine de depremin ilk günlerinde yaşananların nasıl algılandığını izleyerek dersler çıkarmalıyız.

Banu Yelkovan, “Bu topraklarda bize süreç değil sonuç odaklı olmanın daha önemli olduğu öğretildi. Aman bir an evvel bitirelim de...” mantığının egemenliği, süreçlerin önemsenmemesini “son dakika başlasak da oluyor” anlayışını beslediğini belirterek, “eksiğimiz koordinasyon” diyor.

Van ve Erçiş’te yıkımı ve önlemleri yerinde gözleyen Fatih Altaylı, aynı gün Haber Türk’te yazısının başlığında, “Her şey var, organizasyon hariç” diye haykırıyor, “Organizasyon bozukluğu, gereksinimi olduğundan daha fazlaya çıkarıyor” diye gözlemlerini açıklıyor.

Haber Türk’te Rahşan Gülşan haberinde ara başlıkta, “Devlet organizasyonu öğrenmeyecek mi” diye soruyor ve “Başından 1999 depremi geçmiş bir devletiz, yine de organizasyon yapmayı beceremiyoruz” saptamasını yapıyor.

Radikal’den Cüneyt Özdemir de “Erçiş’in koordinasyon merkezi neresi hâlâ bilinmiyor” diyerek 1999 depreminde koordinasyonu zorunlu olarak askerlerin yaptığını, son depremde sivil koordinasyonun öne çıktığını gözlemliyor.

Kızılay Genel Müdürü Ömer Taşlı ise 48 saatte 100 bin kişiye çadır ulaştırıldığını, Kızılay’ın kahramanlık yaptığını söyleyerek, örgütlenme eksikliği suçlamalarının haksız olduğuna işaret ediyor.

Diyelim ki, medya mensupları aceleci davrandı, yaşananların arka planını gerektiği kadar bilmeden yargıya vardı. Peki, deneyimli bir yönetim uzmanı olan Kaka-badze ile Fransız mühendisin gözlemlerine ne diyeceğiz?

AKIL VE ZEKÂ DENGESİ

Gençlik yıllarında okuduğum bir saptama her zaman zihnimde diridir: Akıl fazla, zekâ azsa “safılık” öne çıkar... Zekâ fazla, akıl azsa “kurnazlık”... Önemli olan, akılla zekânın dengesidir. İyi yönetim; indirgemeci algıdan ve tek yolcu çözümden uzak, kendini sorgulamasını bilme, aykırı düşüncelere değer verme, demokratik sabır gösterme ve dengelere erişmedir. İyi yönetirsek;

- Fiziki kaynakları üretim sürecinde etkin ve verimli değerlendirebiliriz...
- İnsan kaynağını zamanında eğiterek, değişmelere uyumunu sağlayabiliriz.

- Teknolojinin verimini artırabiliriz.
- Net bilgiyle hareket eder, süreç-sonuç bağlantısını kurabiliriz.
- Fiziki sermaye, insan kaynağı ve teknolojiyi etkin biçimde koordine edebiliriz.
- Odaklanacağınız konuyu seçer, odaklanarak yararlı sonuçlar üretebiliriz.

CAZİBE MERKEZİ YARATCAKSAK

“En büyük maliyet hedefsizliktir” diye çok söyledik yazdık. Türkiye’yi yöneten bütün aktörlerin; seçilmişlerin, atanmışların, sivil inisiyatiflerin ve iş insanlarının Cumhuriyetin 100’üncü yılına yönelik hedefler koymasını içtenlikle destekliyoruz. Türkiye’nin üstünlüklerini anlatırken;

“Geniş bir pazara sahip olduğumuzun” altını çiziyoruz.

“Genç, dinamik görece eğitimli bir insan kaynağına sahip olduğumuzu” belirtiyoruz.

İlk adım teknolojilerini aşan dünya genelinde kabul gören, “maliyet ve kaliteli üretim yapan sanayi altyapımızı” gururla anlatıyoruz.

Toplumumuzun sahip olduğu “tarihi derinliği, zenginliğe dönüştürme potansiyeline” vurgu yapıyoruz.

Yaşadığımız coğrafyada “hep birlikte ürettiğimiz kültürel derinliğin fırsatlarının” altını çiziyoruz.

“Merkezi coğrafi konumumuzu” zenginliğe dönüştürme zamanı olduğunu söylüyoruz.

“Dışa ve dünyaya açık girişimci insan gücümüzü ve girişimci enerjimizi” geleceği inşa etmenin en önemli kaynağı olarak öne çıkarmak istiyoruz.

Fiziki altyapılarımızın “ileri düzeyde olmasa da belli düzeylere getirdiğimizi” ilan ediyoruz.

“Güçlü bir orta sınıfa sahip olduğumuzu ve bu orta sınıfı geliştirdiğimizi” biliyoruz.

Sayılan güçlü yanlarımızı, “Başta fikri haklar olmak üzere hak ve çıkarları kollayacak ve koruyacak yüksek düzeyde hukuki güvence reformlarını” peyderpey hayata taşıma niyetini güçlü bir biçimde vurguluyoruz.

“Dünyanın kabul ettiği marka yaratma” aşamasına geldiğimizi ilan ediyoruz.

Bütün bunların Türkiye’yi “cazibe merkezi” haline getireceğine de içtenlikle inanıyoruz.

Gelişmeler “cazibe merkezi olabilmeyi”, aynı zamanda “modernleşmeyi” de birlikte sağlıyor. Modernleşmenin iki bileşeni var. Birincisi, bireysel özgürlüklerin artırılması, risk üstlenen girişimci insanın önünün açılmasıdır. İkincisi ise akılcı tutumdur. Kısa dönemli pragmatik çözümler yerine, öngörme ve önlem alma disiplini öne çıkaran, orta ve uzun dönemli planlamayı besleyen anlayışın egemen olmasını gerektirir. Bütün bu kapsamlı gündemi hayata taşımamız. Haham Hillel’in dediğini unutmayalım: Şimdi değilse, ne zaman?

**İyi yönetim;
indirgemeci
algıdan ve tek
yolcu çözümden
uzak, kendini
sorgulamasını
bilme, aykırı
düşüncelere
değer verme,
demokratik
sabır gösterme
ve dengelere
erişmedir.**